

HOLLÓ A HOLLÓNAK...

Kíséret két császári-királyi tábornok befeketésére

Előjáróban utalnom kell arra a tényre, hogy a csaknem negyedszázadig tartó francia háborúk nyitányaként, a Francia Köztársaság ellen a Habsburg Birodalom vezetésével viselt első koalíciós háború (1792–1797) keretében a Magyar Korona tartományaiba több ezer francia hadifogoly tisztet és közlegényt internáltak, így a szlavóniai Eszéken 1794 őszén csaknem kétezer közfogyoly élt.¹ A cím értelmezéséhez tartozik, hogy 2000-ben megjelent monográfiámban az Eszékre internált francia tisztetek 1793. évi „gyöngyéletét” taglalva a jakobinus szimpátiával gyanúsított báró Wilhelm Rosenberg eszéki várparancsnokkal szemben elrendelt vizsgálat említése során a vezérőrnagy felmentéséről írtam.² A bécsi Kriegsarchivban módomban nyílt arra, hogy a budai Főhadparancsnokság gyengébb rálátást kínál ügyiratát³ kiegészítendő, alaposan betekintsek az ottani aktákba, amelyekből kiderült, hogy a rigorózus Udvari Haditanács csupán a felmentés lehetőségét pendítette meg újabb elmarasztalás esetére, így Rosenberg tábornok egészen 1801. november 20-án Eszéken bekövetkezett haláláig a beosztásában maradhatott.

Gróf Michael Wallis tábornagy, a bécsi Udvari Haditanács elnöke 1793. december 4-én az uralkodóhoz írt előterjesztésében az egyre nagyobb számban érkező francia hadifoglyok között elharapódzó helytelenkedésekre utalva, velük szemben korlátozóbb bánásmódot szorgalmazott, azaz ne tarthassanak kapcsolatot az internálásuk helyszínén élő lakossággal, s egymással sem, ha ez politikai szempontból veszéllyel járna.⁴ Ez a tiszteteknek a legénységtől történő elkülönítését, tehát máshová szállítását is jelentette. Mindezt valamennyi érintett főhadparancsnokság tudomására hozták azzal, hogy a fogoly tisztetek nem kellően ellenőrzött levelezése szintén aggályos. Négy ilyen, kereskedők, ill. magánszemélyek útján továbbítani szándékozott, de elfogott levélből derült ki többek között, hogy élénk spekuláció folyt a foglyoknál maradt francia assignatákkal. Egy eszéki fogoly tiszt, Meconté százados⁵ temesvári sorstársának, Ruth főhadnagynak⁶ elválasztottságukra panaszkodott, s arra, hogy emiatt szabadkőműves páholyülést sem tudnak tartani. Meconté arra is utalt Ruth-nak írott levelében, hogy Rosenberg vezérőrnagy és más tisztjei szép hölgyeket engedtek hozzájuk, akik közül többen franciául is beszéltek, valamint az erődparancsnok elárulta neki, hogy szabadkőműves, amihez ráadásul hozzátette, hogy minden szabadkőműves jakobinus. Ő maga azonban nem fedte fel szabadkőműves voltát. Mindezekon túl, esténként pár órát, igaz kísérővel, a tisztetek sétálhattak is a váron kívül, a pro-

¹ Lenkefi 2000. 136. o.

² Lenkefi 2000. 85. o.

³ HL GC 1793-36-240. 1926. sz.

⁴ ÖStA KA HKR 1793-62-2252. 11 895. és 11 896. sz.

⁵ Lenkefi 2000. 200. és 273. o. 1233. sz. Meconté (keresztneve ismeretlen) a tisztii fogolynévsor szerint a Somme megyei gyalogezred 4. zászlóaljában szolgált, Kiscellből bocsátották cserére a háború végén.

⁶ Lenkefi 2000. 280. o. 1521. sz. Joseph Ruth (Rüts, Rütz, Ritz) von Sternfels az 5. (Hainaut) lovasvadász ezred 1. zászlóaljából. Temesváron, Szegeden, az Újépületben és Gyulafehérváron is volt, innét bocsátották el.

menádon. Nehéz eldönteni, hogy Meconté agent provocateur-szerepet próbált-e játszani, vagy csak mesélőkedve tengett túl.

Az uralkodói jóváhagyást követően az előterjesztés leirat formájában december 8-i keltezéssel a budai főhadparancsnokhoz, báró Vincenz Barco lovassági tábornokhoz, valamint a Péterváradon székelő báró Johann Geneyne altábornagy, szlavóniai főhadparancsnokhoz is eljutott. Utóbbit egyszersmind megbízták a Rosenberg-ügy helyszíni kivizsgálásával.⁷ Geneyne 1793. december 23-án írta meg terjedelmes jelentését, amelyben több más körülményre is kitért.⁸

Előjáróban leszögezte, hogy a parancsot december 15-én kapta meg, s 18-án került sor észéki szemléljére. Meg kell jegyezni, hogy a vizsgálatnak már az indításnál volt egy nagy szépséghibája, hiszen a fogoly tiszteteket korábban átszállították a szerémségi Rácsa (Szremszka Racsa, ma Szerbia) várába, s helyükre közlegényeket és altiszteket telepítettek. Így nem volt mód esetleges szembesítésre.

Geneyne először a kazamatákat tekintette meg, ahol értékelése szerint megfelelő körülményeket teremtettek a franciák számára. Töltött szalmazsákok, elegendő tűzifa állt rendelkezésükre, tiszták voltak a körletek, megfelelő volt az ételmezés, s a felügyelet is előírás szerinti. A tábornok érdeklődésére maguk a foglyok sem panaszkodtak az elhelyezési viszonyokra.

A főhadparancsnok innét a kórházba ment, ahol megfelelően elkülönítették a betegeket. 166 személy feküdt ott, a felügyelő tiszt, Rumliger helyi törzskirurgus, valamint egy Jellačić-gyalogezredbeli (cs. kir. 53.) és egy francia alsebsz ápolására bízva. Körülményeik a saját betegekével azonosak voltak, mindent a legteljesebb rendben találtak, ideértve az ágyneműket és a gyógyszerellátást is. Fertőző beteg nem volt közöttük. Geneyne megjegyzése szerint csupán néhány fogoly volt erős és jónövésű, a többiek kis termetűek és gyengék, úgyszólván kölykök „Buben”.

A Jellačić-ezred káplánja kész volt ugyan a betegek lelki gondozására, de franciául nem beszélt, s panaszkodott, hogy néhány elzászi születésű fogoly kivételével nem is igénylik azt. Ezek főleg Franciaország belsejébe, különösen Párizs környékére valók, s hallani sem akarnak papról. Hét közülük addigra a szentségek felvétele nélkül halt meg. Geneyne megemlítette, hogy a francia király kivégzése egyáltalán nem rendítette meg a foglyokat, sőt többen kijelentették, hogy megérdemelte a sorsát. Mindezekről függetlenül szükségesnek tartotta egy franciául tudó pap alkalmazását. Érzékelté azt is, hogy az időközben befu-
tó újabb fogolyszállítványoknál egyre emelkedik a betegek száma, s a már ott lévőkkel együtt megfelelőbb elhelyezésükre is javaslatot tett a Dráva folyó felé eső kazamatákban.

A vezénylő tábornok utalt rá, hogy korábban személyesen és megbízható emberei révén is titokban tájékozódott a már 1793. november 25-én Rácsára szállított francia tisztnek észéki viselkedése és kedvezményeik vonatkozásában. Értesülései szerint súlyos fegyvelemsértés nem történt közöttük. Kezdetben ugyan nem mehettek ki a várból, ellenben később egy altiszt felügyelete alatt a városi kaszinót, vagy a kávéházat is látogathatták. Itt találkozhattak a helyőrség tisztjeivel és néhány hölgygel, közöttük Pejachevich grófnéval⁹, Liphthay

⁷ ÖStA KA HKR 1793-33-323. 12 009. sz. fogalmazvány és mellékletek.

⁸ ÖStA KA HKR 1794-33-27. 12 803. sz.

⁹ Nagy 1862. IX. k. 195. o. Bizonyára verőczei Pejachevich Ferenc Károly cs. kir. kamarás (Mantua/Mantova, 1745 – Sopron, 1815. 04. 01.) második feleségéről, monyorókeréki Erdődy Mária Eleonóráról (1769 – 1840. 04. 13.) van szó.

ezredes nejével¹⁰ és Rosenberg tábornok feleségével, aki brüsszeli születésű. Rosenberg pár alkalommal asztalához is meghívott francia tiszteket, ám miután megérkezett a hír a francia királyné kivégzéséről, a parancsnoktól kezdve az utolsó közlegényig mindenki megvetette őket, és nem állt szóba velük.

Ezt követően Geneyne tábornok négyszemközti beszélgetésre invitálta Rosenberget, s ez alkalommal az említett levelek kapcsán azok igazságtartalmáról kérdezte. A szabadkőművesség, illetve jakobinizmus vádját illetően az eszéki parancsnok bizonygatta, hogy teljes képtelenség, amit a francia állított, s ilyen kijelentést nem tett. Geneyne azzal érvelt, hogy amennyire ő tudja, egy igazi szabadkőműves kötelességei, s amik ezzel összefüggenek, nem állnak ellentétben sem Istennel, sem a vallással, sem az uralkodóval. Mindezt katonai esküje csak tovább erősíti, de Rosenberg közérzetének is jobbat tenne, ha nyíltan elmondaná, mégis mennyire sértette meg kötelezettségeit. Geneyne megjegyezte, hogy beszéde váratlanul érte a vezérőrnagyot, aki megrendülve eskü alatt hangoztatta, hogy szándékosan nem kedvezett senkinek, s kész arra, hogy szigorúbb vizsgálat esetén bármely büntetésnek alávesse magát. Végül csupán azt ismerte el vétkéül, hogy pár tisztet néhány alkalommal meghívott, hogy ezzel megmutassa az ellentétet a saját és az ő embertelen gondolkodásmódjuk között, és meggyőzze őket arról, hogy az összecsapás (ti. a két hadviselő fél között) sok szenvedést okoz. Geneyne végezetül arra a következtetésre jutott, hogy nem írható egyéb Rosenberg rovására, mint néhány francia tiszt meghívása, s ebben az esetben elegendő az enyhe figyelmeztetés.

Jelentése zárásaként a szlavóniai főhadparancsnok kitért arra, hogy eszéki látogatását összekapcsolta a Verőce vármegye alispánjával Jankovichcsal és fivérével¹¹, a megyei biztossal való megbeszéléssel az ottani Szarvas (Sarvas, ma Horvátország) helységben és környékén tapasztalt lázas, bélféreggel járó megbetegedésekről, amelyeket kezdetben a környéken áthajóztatott francia hadifoglyok engedély nélküli elszállásolásának számolájára írtak. Az orvosi szakvélemények ezzel szemben a lakosság elégtelen táplálkozását, a rossz vizet és a túlzott sajt fogyasztást tették meg fő okoknak. Biztosították arról, hogy a szükséges intézkedéseket azóta természetesen meghozták.

Az Udvari Haditanács 1793. december 30-án terjesztette fel az uralkodónak a jelentést azzal a megjegyzéssel, hogy az egészségügyi állapotok javításán túl tíz franciául tudó lelkészt fognak a vidékre küldeni. II. Ferenc császár 1794. január 5-i lapszéli megjegyzésében a dolgot elintézettnak ítélte.

Az eszéki várparancsnok körüli bonyodalmak azonban ezzel még nem csillapodtak le, ugyanis Rosenberg újabb támadási felületet nyújtott jó szándékú, ám meggondolatlan engedélyével az assignaták átváltásával kapcsolatban. A fogoly tisztek zsoldját a cs. kir. szervek folyósították, s ebből kellett fizetniük ellátásukat. Mivel az ennek kiegészítésére szánt náluk lévő, vagy levélben kapott assignaták forgalomképtelenek és tiltottak voltak a Birodalmon belül, Rosenberg „koncessziót” adott Johann Jurkovic eszéki kereskedőnek és üzlettársainak a felvásárlásra, amit ő Jean-Baptiste Bouvard bécsi nagykereskedő közbejöttével alaposan ki is használt. A tranzakciók során mintegy 1161 forint 40 krajcárt cserélt 916

¹⁰ Nagy 1860. VII. k. 137. o. Kisfaludi és lubellei Liphay Antal (Szécsény, 1745 – Verona, 1800. 02. 17.) sebestüléseibe altábornagyként halt bele. Neje Antonia von Obell (1757 – Pest, 1812).

¹¹ Nagy 1859. V. k. 302. o. Jankovich Györgyről (Nagysalló, 1747. 02. 13. – ?) és fivérééről, Mátyásról (1745 – ?) lehet szó.

darab 10 520 livre összegre rúgó assignatáért.¹² Geneyne főhadparancsnok április 21-én csupán a tények megállapítására szorítkozott, csatolva Rosenberg 1794. április 19-én kelt önigazololó jelentését, amelyhez ő egy öt livre-es assignatát is mellékel. Bár Rosenberg gazdaságossági megfontolásokkal (azaz a beváltott forintokat a foglyok helybeli vásárlásokra fordítják) indokolta engedékenységét, nem hatotta meg a felsőbbiséget. Az 1794. május 9-én kelt haditanácsi leirat kitért arra is, hogy ezeket a papírokat a foglyoknak a családtagok és ismerősök által levélben küldöttekkel együtt letétbe kell helyezni, s csak a fogolycserénél lehet visszaadni tulajdonosaiknak. Rosenberget a szlavóniai Főhadparancsnokság közvetítésével utasították ezen irányelvek betartására, emlékeztetve egyúttal az előző évi, személyével kapcsolatos kifogásokra. Az ismételt, uralkodói szintű széljegyzettel is alátámasztott immár komoly figyelmeztetés arra utalt, hogy ha bármely további szolgálati fegyvelemsértés előfordulna részéről, az a beosztásából való felmentésével járna.¹³

A fentiekből úgy tűnik, Geneyne ez alkalommal sem marasztalta el szigorúan beosztottját, inkább jóindulatú közvetítőként működött. Mivel tekintélye és lojalitása feljogosíthatta rá, jó érzékkel lavírozva sejtetni engedte, hogy a Rosenberg körüli huzavonák talán túlzotnak, s az uralkodó, ill. a Haditanács intoleranciája aránytalan. Meg kell hagyni azonban, hogy más nézőpontból az állam és a katonai vezetés tekintélye érdekében ez indokoltnak tekinthető, hiszen bármely engedékenység, vagy politikai renyhesség jó támadási felületet nyújtott volna az ellenfélnek, alkalmasint a hadszíntereken felül lebegő diplomáciában.

Nézzük azonban az emberi tényezőket, amelyek véleményem szerint szerepet játszhattak Geneyne és Rosenberg enyhe túlzással „betyárbecsület-színezetű” magatartásában, azaz mennyire ismerhették egymást korábban, kialakulhatott-e köztük baráti viszony? Ha mégsem, meghatározó tényező lehetett a tisztí szolidaritás és rokonszenv, valamint Geneyne törekvése arra, hogy a számára is kellemetlen oknyomozás minél simábban fusson le. Némi könyvészeti tájékozódást¹⁴ követően az érintett alakulatok bécsi Kriegsarchivban őrzött mustrajegyzékei szolgáltak továbbgondolásra készítő adatokkal. Születési adataik nem mindenben egyeznek meg a nyomtatott, és a későbbi kéziratos adattárakban, s ezek nyomán az interneten is megtalálható hiányos információkkal, primer forrás lévén mégis a mustralistákat részesítettem előnyben, noha ezekben is szép számmal akadnak hibás bejegyzések.

Johann Georg Geneyne (1797-től báró) Bernben (Svájc) született 1729-ben, kálvinista vallású, nőtlen. A Siskovics- gyalogezrednél (cs. kir. 37.) 23 évet szolgált, majd a német–bá-náti (cs. kir. 12.) határőr gyalogezrednél volt 1769–1783 között ezredparancsnok.¹⁵ 1791-ben nevezték ki a szlavóniai Főhadparancsnokság vezénylőjévé, s 1805-ben nyugdíjazták. Győrben halt meg 1810. április 13-án.

¹² ÖStA KA HKR 1794-33-379. 5360. sz. fogalmazvány és mellékletek.

¹³ ÖStA KA HKR 1794. 33-379. (május 8.) „Der Hofkriegsrath hat dem General Rosenberg sein abermaliges unüberlegtes Benehmen mit allem Ernste und mit dem Beisatz zu verweisen, daß wenn er sich noch einmal etwas zu Last kommen lassen sollte, er die Amovirung von seiner Anstellung zu gewärtigen habe. In Abwesenheit Seiner Majestät des Kaisers Leopold m. p.”

¹⁴ *Wrede* 1898–1903. Bd. I. 1898. 139. o. és Bd. IV. 1903. 299. o.

¹⁵ ÖStA KA ML des 12. Deutsch-Banatischen Grenz Infanterie Regiments 1772 Kt. 5966. (*Schmidt-Brentano* 34. o. 1723-at ír születési évként, másutt 1724/25-öt említene.) A mustralistában megadott életkorral számolva 1729 jön ki.

Wilhelm Gottlieb Rosenberg báró 1727-ben a sziléziai Puditschban, (ma Budzicz, Lengyelország) született, lutheránus vallású, nős, gyermektelen. Kezdetül a Hoch- und Deutschmeister-gyalogezerdnél (cs. kir. 4.) szolgált, 1778-tól az első őrnagyi rangfokozatot megvásárolva annak 2. századát vezette.¹⁶ Rosenberg immár nyugállományú vezérőrnagyként 1792 novemberében vette át az eszéki vár parancsnokságát, s mint tudjuk, itt halt meg 1801. november 20-án.

Az 1771 és 1775 közötti mustrajegyzékek egyértelműen igazolják, hogy a nem kifejezetten a Délvidékhez kötődő Deutschmeister-ezred Rosenberg parancsnoksága alatt álló százada ebben az időszakban Bródon (Slavonski Brod, ma Horvátország) volt békelyőrségben, míg Geneyne ezredének törzse ekkor Pancsován (Pančevo, ma Szerbia) volt elhelyezve. Legkésőbb 1771-ben ismerhették meg egymást, s ekkor ugyan közvetlen szolgálati viszony még nem volt közöttük, de szinte elképzelhetetlen, hogy Rosenberg oda-vezénylésekor ne tett volna tisztelgő látogatást a kissé messze fekvő pancsovai, de mégis „szomszédvárbán”, ill. legalább a határbiztosítás (utaljunk csak a Porta által generált bizonytalansági tényezőkre) feladatai ne hozták volna össze őket. Későbbi beosztásaik pedig 1792 végétől közvetlen szolgálati kapcsolatot jelentettek, s a csupán kétévnyi korkülönbség (1793-ban Geneyne 64, Rosenberg 66 éves) a két öreg katona már korábban kialakult kölcsönös szimpátiáját is alátámaszthatta.

A gondolatkísérlet igazolására az az ötletem támadt, mivel a Kriegsarchiv vonatkozó aktái nem foglalkoztak a kérdéssel, hogy a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának akkori bécsi delegátusát, dr. Fazekas Istvánt – hálás köszönetem segítségével – két információ erejéig bevonom kissé prekoncepciózus eljárásomba. Sajnálatomra azonban a Haus- Hof- und Staatsarchiv illetékes állagaiban Geneyne neve nem szerepel a térségben működött szabadkőműves páholyok fennmaradt névsoraiban, de ez irányú szimpátiája, legalábbis jóindulatú semlegessége a Rosenberggel való beszélgetést visszaidézve érzékelhető. Rosenbergben maradt utolsó reményem, ám az ő tagságára sincs adat. Eszéken mindenesetre „Vigilantia”, német elnevezéssel „zur Wachsamkeit” a. m. „Éberség” néven működött a gróf Niczky István által 1773-ban alapított mérsékelt és lojális páholy, bár „nem zörög a haraszt...”, hadd utaljak csak Meconté levelére és a Haditanács ügybuzgóságára.¹⁷

Az imént részletezett vizsgálat mindenesetre beleilleszkedik abba a folyamatba, amelyben II. Ferenc császár kezdeti hideg megengedő hozzáállását a magyarországi jakobinus mozgalom letörésével egyidőben 1794 közepétől birodalmában a szabadkőművesség teljes betiltása váltotta fel.

¹⁶ ÖStA KA ML des 4. Hoch- und Deutschmeister Infanterie Regiments 1785 Kt. 343.

¹⁷ Beförderer 1799. Ezen belül Strahinja K. Kostić: Serbische Freimaurer am Ende des 18. Jahrhunderts und ihre wissenschaftliche und literarische Tätigkeiten 148. o. Egyéb támpontot a tanulmánygyűjtemény nem adott.

BIBLIOGRÁFIA

- Beförderer 1979. *Beförderer der Aufklärung in Mittel- und Osteuropa. Freimaurer, Gesellschaften, Clubs.* Hrsg. *Éva H. Balázs – Ludwig Hammermayer – Hans Wagner und Jerzy Wojtowicz.* Berlin, 1979.
- Lenkefi* 2000. *Lenkefi Ferenc: Kakas a kasban. Francia hadifoglyok Magyarországon az első koalíciós háború idején 1793–1797.* Budapest, 2000.
- Nagy* 1857–1868. *Nagy Iván: Magyarország családai czímerekkel és nemzedékrendi táblákkal 1–13. k.* Pest, 1857–1868.
- Schmidt-Brentano* 2007. *Schmidt-Brentano, Antonio: Kaiserliche und k. k. Generäle 1618–1715.* Wien, 2007.
- Wrede* 1898–1903. *Wrede, Alphons Freiherr von: Geschichte der k. u. k. Wehrmacht von 1618 bis Ende des XIX. Jahrhunderts Bd. I–V.* Wien, 1898–1903.

RÖVIDÍTÉSEK

- HL GC Hadtörténelmi Levéltár, Budapest, General Commando in Ungarn (Magyarországi Főhadparancsnokság)
- ML Musterlisten
- ÖStA KA HKR Österreichisches Staatsarchiv, Kriegsarchiv, Wien, Wiener Hofkriegsrat

Ferenc Lenkefi

AN ATTEMPT TO DENIGRATE TWO IMPERIAL–ROYAL GENERALS

Summary

The paper examines a slice of the life of the French prisoners of war who were transported to Hungary during the French Revolutionary Wars in 1793/94. The main thread explores the invisible links (ideals of the revolution, freemasonry) between the French POWs and the Imperial–Royal officers, and presents the course of the official procedure initiated by the Aulic War Council. We can get an expressive picture about the circulation of contemporary news and ideals, and about the probable role the French POWs played in this circulation through their informal connections. In addition, we also get a glimpse of the everyday life, supply, health-care and disciplinary problems of the POWs.

Ferenc Lenkefi

EINE KRÄHE HACKT DER ANDEREN...

Resümee

Der Versuch, zwei kaiserlich-königliche Generäle anzuschwärzen
Gegenstand der Publikation ist ein Abschnitt des Lebens der französischen Kriegsgefangenen, die zur Zeit der französischen Revolutionskriege, im Jahre 1793/94, nach Ungarn transportiert wurden. Als roter Faden scheinen dabei das Aufzeigen der unsichtbaren Fäden zwischen den gefangenen französischen und den kaiserlich-königlichen Offizieren – Ideen der Revolution und Freimaurerbewegung – und der Verlauf des sich daraus entwickelnden offiziellen Verfahrens auf, das vom Hofkriegsrat eingeleitet wurde. Wir können uns ein anschauliches Bild vom Verlauf der zeitgenössischen Nachrichten und Ideen sowie – dank der informellen Beziehungen – auch von der vermeintlichen Rolle, die die kriegsgefangenen Franzosen dabei spielten, machen. Nicht zuletzt erhalten wir auch einen kleinen Einblick in den Alltag der Kriegsgefangenen, die Versorgungs-, gesundheitlichen und disziplinarischen Probleme.

Ferenc Lenkefi

LES LOUPS NE SE MANGENT PAS ENTRE EUX...
TENTATIVE DE DISCRÉDITER DEUX GÉNÉRAUX IMPÉRIAUX ET ROYAUX

Résumé

Cette publication traite d'un aspect de la vie des prisonniers de guerre français transportés en Hongrie en 1793 et 1794, lors des guerres de la révolution française. Dans le cadre de son thème principal, l'auteur évoque les liens occultes (idées révolutionnaires et franc-maçonnerie) entre un prisonnier français et des officiers impériaux et royaux, ainsi que le déroulement de la procédure officielle engagée par le Conseil de guerre de la Cour pour ces motifs. Le lecteur pourra se faire une idée de la circulation des idées et des informations à l'époque, ainsi que du rôle supposé des prisonniers français dans le processus grâce à leurs relations informelles. De plus, la publication donne un aperçu de la vie quotidienne des prisonniers de guerre et des problèmes sanitaires, disciplinaires et de ravitaillement.

Ференц Ленкефи

ВОРОН ВОРОНУ ГЛАЗ НЕ ВЫКЛЮЕТ...
ПОПЫТКА ОЧЕРНЕНИЯ ДВУХ ИМПЕРАТОРСКИХ-КОРОЛЕВСКИХ ГЕНЕРАЛОВ

Резюме

Предметом данного сообщения является сегмент жизни отправленных в Венгрию французских военнопленных во времена французских революционных войн 1793/94 гг. В качестве ориентира служит проявления невидимых связей между французскими пленными и императорскими-королевскими офицерами и – революционные идеалы и масонское движение – из-за которых ход официального процесса возбужденного Придворным Военным Советом. Мы можем сформировать суггестивное изображение о потоке новостей и идей, а также благодаря неформальным контактам о вероятной роли французских военнопленных. Между прочим можем проследить за повседневной жизнью военнопленных, о их снабжении, медицинских и дисциплинарных проблемах.